

POLNOPRODUKT ČIERNY BALOG , DRUŽSTVO

Výročná správa
za rok 2015

I. Prezentácia účtovnej jednotky a identifikačné údaje

1. Aktuálny stav :

Obchodný názov: **POĽNOPRODUKT Čierny Balog , družstvo**
Výpis z OR: Okresný súd Banská Bystrica, Oddiel: Dr. vložka č.311/S
(ďalej len „družstvo“)

Právna forma : **družstvo**
Adresa: **Strakovo 11, 976 52 Čierny Balog**

IČO : **36032310**
DIČ : **2020084022**

Dátum vzniku: 20. 8. 1998
Zápis do OR : **7. 9. 1998**

Štatutárny zástupca: **Ing. Ľubomír Žák - predseda družstva**

Bankové spojenie: Československá obchodní banka a.s.
pobočka zahraničnej banky Brezno
Bežný účet : /IBAN/ SK40 7500 0000 0040 0148 4842
Dotačný účet: / IBAN/ SK04 7500 0000 0040 0228 2927

Počet členov družstva: **8**

Výška základného imania: 25 430,00 EUR
Základný členský vklad: 664,00 EUR
Ďalší členský vklad : 3 319,39 EUR

2. Predmet činnosti : - poľnohospodárstvo a lesníctvo vrátane predaja nespracovaných poľnohospodárskych a lesných výrobkov za účelom spracovania alebo ďalšieho predaja,
- nákladná cestná doprava,
- služby v rámci údržby miestnych komunikácií,
- prevádzkovanie špeciálnych vozidiel.

Základom celej činnosti je zmiešaná poľnohospodárska výroba rastlinná a živočíšna, pričom z jej celkového objemu tržieb 263 262 € má 100% - ný podiel živočíšna výroba, kde nosným výrobným programom je produkcia mlieka, ktorá pri finančnom objeme 172 042 € predstavuje až 65,35%. Oproti minulému roku je to menej o 1 863 €. Je pri tom zarážajúce, že družstvo medziročne zvýšilo množstva predaného mlieka o 123 292 litrov (t.j.o 23,97%), zlepšilo sa zatriedenie mlieka do Q a I. triedy, viac o 127 053 litrov - na 99,49%. Priemerná nákupná cena mlieka sa znížila o 0,064 € na 0,266 €/ liter.

Čistý obrat, teda tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb v uplynulom roku dosiahli výšku 291 057€. Teda znovu zvýšenie, teraz o 22 251 € (v roku 2014 to bolo 268 806 €).

Celkový objem vlastnej výroby za rok 2015 dosiahol výšku 303 357 € (v rok 2014 to bolo 340 639 €).

3. Družstvo už nemá účasť s finančným vkladom, na podnikaní v iných spoločnostiach .

II. Popis podnikateľskej činnosti ,významné riziká a neistoty, vplyv činnosti na životné prostredie a zamestnanosť.

1. Hlavným cieľom vzniku družstva bolo a je podnikanie v poľnohospodárskej prvovýrobe pri vytváraní ekonomicky, organizačne a sociálne vyhovujúcich podmienok pre svojich členov a zamestnancov. Družstvo hospodári na dlhodobu prenajatú poľnohospodársku pôdu v katastrálnom území obcí Čierny Balog, Brezno a Valaská. Celá výmera je zaradená do znevýhodnených oblastí H 1. Družstvo na celú svoju činnosť prijalo záväzok ekologického hospodárenia. Hospodárske objekty družstvo odkúpilo dňa 31.7.2002 od správcu konkurznej podstaty úpadcu Roľnícke družstvo Čierny Balog v konkurze. Družstvo využilo možnosti ďalšieho zveľadenia svojho majetku cestou využitia dostupných fondov z EU. Prvý bolo SOP investičný na Rekonštrukciu maštale 3 na voľné ustajnenie, ďalej z PRV na roky 2007 až 2013 bol využitý na nákup strojov a rekonštrukciu objektov maštali, nová dojareň, čerpacia stanica PHM, v 2. etape to boli silážne jamy a žumpy silážnych štiav a v 3. etape poľné hnojisko a žumpy na hnojovicu. V rámci PRV SR na roky 2014-2020 pre opatrenie: 4 – Investície do hmotného majetku, podopatrenie: 4.1 – podpora na investície do poľnohospodárskych podnikov, oblasť: 1 až 7, Živočíšna výroba, družstvo podalo v roku 2015 projekt: MODERNIZÁCIA KRAVÍNA K-200. Objekt 1. maštale- pôrodná. Žiadosť bola zaevidovaná na MPSR

Hlavným výrobným programom družstva je zmiešaná rastlinná a živočíšna výroba, kde nosným programom v rámci chovu hospodárskych zvierat je produkcia kravského mlieka, ktorá v roku 2015 bola **734 354 litrov /nárast 119 406 litrov** oproti 614 948 l v roku 2014/. Od svojho vzniku dosahuje dlhodobé dobré kvalitatívne výsledky v produkcii poľnohospodárskych výrobkov. Zatriedenie **mlieka** z objemu **637 633 litrov** bolo v roku 2015 až na **99,49% = 634 405 litrov v Q a I. triede/ viac o 127 053 litrov/**, z toho v **Q = 430 619 l = 67,53%**, v **I. triede = 203 786 l = 31,96%**. Neštandard bol len **3 228 litrov, teda 0,51%**

V roku 2014 z objemu 514 341 litrov, to bolo v kvalite Q a I. triede 98,6 %, = **507 352 l**, bolo to lepšie zatriedenie o 1,3 percentá. Medziročný nárast objemu predaja bol 26 676 litrov. Neštandard 6 989 l klesol z 2,71% na 1,36 %. Veľmi vážnym rizikom chovu dojníc je neustály pokles nákupných cien mlieka zo strany spracovateľov v súvislosti so zrušením mliečnych kvót od 1.4.2015. Nákupné ceny neustále klesajú a za rok 2015 dosiahli výšku len **0,266 EUR za liter mlieka**.

Oproti roku 2014 sa znovu zvýšili priemerné hektárové úrody obilnín z 3,62t/ha na **4,03t/ha**. Od prechodu na ekologické hospodárenie, tak úrody priebežne stúpajú. **Pšenica** ozimná a jarná sa pestovali na výmere **33,51 ha** a jej produkcia bola **132,7 ton**. Jej priemerná úroda bola **3,96t/ha** oproti 3,10t/ha z roku 2014. **Ovos** sa nepestoval. **Tritikale** sa pestovalo na výmere **7,23 ha** s úrodou 31,5t, čo na hektár predstavuje **4,36 t**. Podstatný vplyv na tieto úrody mali nevyrovnané klimatické podmienky, suché obdobie prevládalo a sa to prejavilo na nižších úrodách, bolo menej pôdnej vlhkosti. Tieto podmienky vyhovovali najviac pre pšenicu ozimnú a tritikale, kde boli zaznamenané výrazne vyššie úrody. Výroba objemových krmovín v sene, vrátane pastvín poklesla z 3080,32ton, t.j. 12t/ha, na **2064,12 ton, t.j. 1,49t/ha**. To znamenalo nevyhnutné doplnenie chýbajúcich krmovín nákupom v zimnom období.

V rastlinnej výrobe každoročne ako najväčšie riziká pôsobia extrémne klimatické výkyvy (sucho, mráz a moko), ktoré najmä pri dlhodobom pôsobení mimoriadne ovplyvňujú výšku úrod. Druhotne aj premnožením chorôb a škodcov znižujú úrody a zvyšujú nákladovosť výroby prácami navyše. Tieto extrémne klimatické výkyvy spôsobujú následne aj stres hospodárskym zvieratám a cez zhoršenie kvality porastov a krmovín priamo ovplyvňujú aj produkciu hospodárskych zvierat a tým aj ekonomiku celej činnosti družstva.

2. Družstvo svojim hospodárením na poľnohospodárskej pôde má zámer minimalizovať zaťaženosť životného prostredia pri zachovaní výrobných postupov pre ochranu a zlepšenie životného prostredia, krajiny a ich zložiek, prirodzeného zdroja pôdy a genetickej rôznorodosti. Družstvo vstúpilo do nového agroenvironmentálneho záväzku, ktorého súčasťou je aj ekologické hospodárenie na roky 2015 – 2020 na celkovej výmere 1 532,09 ha, z toho do opatrenia Ochrana vybraných biotopov TTP patrí 1 306,17 ha.

Zornenie poľnohospodárskej pôdy je veľmi nízke a predstavuje len 9,33 %. Na ornej pôde celkom 143,04 ha boli podľa aktuálneho osevného postupu zastúpené obilniny na 40,74 ha (pšenica a tritikale) t.j. menej o 26,14 ha, ako v roku 2014, najväčšiu výmeru tvorili na 102,30ha krmoviny a tráv na ornej pôde s produkciou 570,2 t v suchom stave.

Zberová plocha trvalých trávnych porastov - lúk a pasienkov predstavovala 1389,73 ha , (z toho 904,15 ha boli pasienky) pri celkovej produkcii 2 064,12 t v suchom stave, bola úroda nižšia až o 1 016,2 t, ako v roku 2014. Hektárová úroda 1,49 t, to je o 0,63 t/ha menej, ako v roku 2014 (2,12t/ha.) Celková produkcia sena za rok 2015 bola **580,3 t**, zatiaľ čo v roku 2014 bola len 239,1 t, (nárast až o 341,2t). Vplyvom sucha a minimálnych zrážok v rozhodujúcom období výrazne poklesla produkcia senáže z lúk až o 1 885,40 t na **2 682,0 t**. Tento výpadok v roku 2015 bol len čiastočne kompenzovaný výrobou kukuričnej siláže v objeme **183,3 t**.

Celú produkciu krmovín družstvo spotrebuje v živočíšnej výrobe. V roku 2016 bude nutné doplniť chýbajúcu produkciu senáže nákupom.

V nadväzujúcej živočíšnej výrobe tvorí základ chov hovädzieho dobytku so zameraním na výrobu **surového kravského mlieka**. Pre porovnanie, zatiaľ čo v roku 2014 bola celková produkcia mlieka **614 948** litrov, vyššia o 27 963 litrov oproti roku 2013. Predaj predstavoval 85,16% t.j. **523 698 l.**, z toho v drobnom 9 357 litrov. Tržby spolu predstavovali **173 905 €**. Speňaženie jedného litra sa medziročne zvýšilo na **0,332 €** z 0,308 € . Priemerná denná úžitkovosť mlieka bola **6,88 l/KD**.

V roku **2015** už bola celková produkcia mlieka **734 354** litrov, zvýšenie o **119 406** litrov oproti roku 2014. Predaj sa zvýšil na **643 104** litrov, t.j. 87,57% z celkovej produkcie, z toho v drobnom sa predalo **5 471** litrov za 2 281€, pri speňažení **0,417 €/l**. Speňaženie jedného litra sa medziročne znížilo na **0,266 €** z 0,322 € ! Tržby za mlieko spolu klesli na **172 042 €** ! Vo finančnom vyjadrení výpadok tržieb z dôvodu zníženia ceny mlieka predstavuje **36 014 €**. Priemerná denná úžitkovosť mlieka sa zo 6,88 l/KD zvýšila na **7,83 l/KD**.

Družstvo **chová hovädzí dobytok**, plemeno slovenský strakatý, ktorého **stavy k 31.12.2015** boli celkom **554 ks**, o 4 ks menej, ako v roku 2014 a stavy dojníc sú vyššie o **6 ks** a dosiahli počet **254 ks**, stav kráv bez trhovej produkcie mlieka sa znížil o 1 ks na **3 ks**, jeden plemenný býk a v stavoch HD je ešte **296 ks** mladého HD a jalovic.

Ďalším významným a pre danú lokalitu aj tradičným, je **chov oviec** so zameraním na produkciu jahniat predovšetkým veľkonočných a na výrobu ovčieho syra. V chove oviec prevláda plemeno Zošľachtená valaška a čiastočne Cigája, ktorých stavy k **31.12.2015** boli o 167 ks nižšie, ako v roku 2014 a predstavujú tak **846 ks**, z toho **581ks** bahníc, čo je až o 62 ks menej, ako v roku 2014.

Tržby v živočíšnej výrobe spolu v roku **2015** predstavovali **263 262 €**. Oproti roku 2014 keď boli 253 609 €, to predstavuje zvýšenie o 9 653 € /nárast 3,8 %/ a to i napriek výraznému zníženiu nákupnej ceny mlieka.

Vlastné živočíšne produkty určené na predaj, boli na 74 % zabezpečené dlhodobými zmluvným vzťahmi z hľadiska ich odbytu. Ide o celú dodávku mlieka do Gemerskej Mliekárne s.r.o., Rimavská Sobota a ovčí syr pre Ľuboš Manica - Brysyrt Bryndziareň Tisovec.

3. Určitým rizikom pre celú živočíšnu výrobu môže byť prepuknutie nejakej hromadnej nákazy, ktorá by vyvolala likvidáciu niektorej kategórie hospodárskych zvierat, čo by mohlo mať za následok zmenu výrobného zamerania a tým aj podstatný pokles tržieb. Súčasné úhyny sú už nižšie, ako v minulosti. **Úhyn teliec** do 6 mesiacov predstavuje **25 ks = 9,96%, z 251 ks** narodených. V roku 2014 to bolo 27 ks = 10,67 %, z 253 narodených. Oproti minulému roku sa narodilo o 2 ks menej teliat a uhynulo ich tiež o 2 ks menej.

Situácia v **odchove jahniat** sa zlepšila, keď bol zaznamenaný u jahniat len **4,72% úhyn /26ks/ z 550 ks** narodených, zatiaľ čo v roku 2014 bol 10,67% -ný. Predalo sa **404 ks** a na ďalší chov sa ponechalo **120 ks**. Neistotu v odbyte poľnohospodárskych produktov (mäsa, mlieka, syra) môže vyvolať zásadná zmena poľnohospodárskej politiky v neprospech niektorej komodity, najnovšie zrušenie mliečnych kvót, má za následok neustále sa znižujúce nákupné ceny surového kravského mlieka. Každá zmena výrobného programu v živočíšnej výrobe znamená dlhodobú záležitosť, pretože sa pracuje so živým materiálom. Najväčšou hrozbou však ostáva reťazec - nízka výkupná cena mlieka, mäsa -pokles kúpyschopnosti obyvateľstva, prebytky potravín dovážané zo zahraničia, tlak obchodníkov na našich spracovateľov a tých na prvovýrobcov v oblasti nákupných cien. V roku 2015 bola vo väčšej miere podporená živočíšna výroba družstva z toho :

- chov oviec cez dotácie na VDJ = 8 020 €,

- dotácie na dojnice = 61 435 € + 8 485 € = 69 920 €,

čo rozhodne ešte nepomáha zvýšiť úroveň a konkurencieschopnosť chovu hospodárskych zvierat, voči okolitým štátom.

4. Družstvo využíva na prepravu poľnohospodárskej produkcie a na poľné práce svoje mechanizmy, ktoré sú však značne zastarané a najmä po dobe ich životnosti. Aj keď už priebežne dochádza k obnove strojového parku, aj vďaka projektovým podporám, ešte stále to nestačí. Preto využíva aj dodávateľské služby pri žatve obilia ako aj pri zberových prácach krmovín. Prírastky majetku družstva za rok 2015 predstavovali len nákupy z vlastných zdrojov a aktivácia vlastnou činnosťou. Medzi významnejšie investície patria:

- Ťažké brány – za 3250 € a Renovačné brány RBG 3 špeciál - za 5 200 €,

- investície do technického zhodnotenia – Žumpa 900 m³ za 5 353 € a CPK za 3 844 €,

- priebežne nákup poľnohospodárskej pôdy celkom za **9 415 €**,

- Aktivácia zvierat základného stáda dojníc a bahníc za **36 854 €**,

 - z toho – 61 ks /63 ks/ dojníc za **29 569 €** /35 673 €/

 - 120 ks /128 ks/ bahníc za **7 285 €** /7 055 €/

- Nákup plemenných baranov 8 ks za **2 567 €** /2 820 €/

- Nákup plemenného býka 1 ks za **2 200 €**

Družstvo len v minimálnom rozsahu poskytuje prepravné služby a poľné práce poľnohospodárskym podnikom i samostatne hospodáriacim roľníkom. Zatiaľ čo tržby v roku 2014 to boli 897 €, v roku 2015 to bolo tiež len 673 €.

Dôvodom je súbeh prác v rovnakých termínoch a tým uprednostnenie vlastných prác pred poskytovanými službami.

5. Prijatím jedného pracovníka do výroby na pozíciu ošetrovateľ dojníc, družstvo v roku 2015 vykazovalo **35** zamestnancov. Ročný objem mzdových prostriedkov bol **303 847 €**, čo v prepočte za rok v hrubom znamená **8 681 €**, teda zvýšenie o 144 €. Je to 1,69 % -ný nárast. Pokiaľ priemerná mesačná hrubá mzda v roku 2014 dosiahla výšku 711 €, tak v roku 2015 dosiahla výšku **723 €**, teda viac o **12 €**. V absolútnej čiastke došlo v roku 2015 k zvýšeniu

osobných nákladov o 21 483 € na 434 308 €. K zvýšeniu mzdových nákladov o 15 677 € na 305 951 € /nárast o 5,4%/. V roku 2015 produktivita práce na zamestnanca z vlastnej výroby / 276 204 € / bola 7 892 €, čo je o 2 127 €, teda až o 21,2 % menej, ako v roku 2014, keď dosiahla výšku 10 019 €. Pri zvýšení čistého obratu o 22 251 € na 291 057 €, však došlo k celkovo priaznivejšiemu vývoju a produktivita práce z čistého obratu – vlastných tržieb je medziročne vyššia o 410 € vo výške 8 316 €.

Výnosová produktivita práce / z 1 150 252 € / v roku 2015 dosiahla výšku 32 864 € na 1 pracovníka, medziročne klesla o 2 939 € /pokles 8%/, zatiaľ čo v roku 2014 bola 35 803 €. Na túto skutočnosť mali vplyv najmä nízka zmena stavu vnútro družstevných zásob - 51 709 €, zníženie aktivácie základného stáda o 5 873 € a čiastočne vyššie tržby z vlastnej výroby a služieb o 22 251 € oproti minulému roku.

Nadalej nízka je vzdelanostná úroveň zamestnancov, keď až 41 % má len základné vzdelanie a len poľnohospodárske skúsenosti.

III. Analýza stavu finančných ukazovateľov.

Doterajšie dobré hospodárske a finančné výsledky dosahované v minulosti, dávali záruku dobrého hodnotenia z hľadiska bonity družstva voči bankovým subjektom, čo je dôležité pri poskytovaní prevádzkových, prekleňovacích úverov do doby poskytnutia dotácií zo strany MPSR. Zatiaľ čo rok 2014 sme začínali s vlastnými finančnými zdrojmi vo výške 139 768 €, v roku 2015 to bolo viac **198 528 €**. Ani s ďalším financovaním prevádzkových činností neboli problémy. Krátkodobý prevádzkový úver pre rok 2015 vo výške **400 000 €**, bol ešte do konca roka splatený po príjme časti dotácií – priame platby.

Družstvo v minulosti od ČSOB čerpalo účelový spotrebný úver na nákup strojov. V roku 2015 v súlade so splátkovým kalendárom družstvo z neho splatilo **27 960,37 €** spolu zo **107 977,02 €**.

Celkom tak zostáva splatiť k 31.12.2015, dlhodobé záväzky vo výške **80 016,65 €**.

Leasingové úvery a pôžičky, okrem úverov ČSOB celkom boli v roku 2015 splatené v plnej výške **3 421 €** a ku koncu roku už družstvo na týchto účtoch nevykazuje žiadne zostatky.

V hotovosti a na účtoch družstva zostalo k 31.12.2015 celkom **219 974 €**, z toho ceniny 2 412 € a v hotovosti 1 880 €.

Podrobnejšia finančná analýza, tvorí prílohu tejto výročnej správy družstva.

1. Výnosy a tvorba hospodárskeho výsledku.

Podľa podnikateľského zámeru na rok **2015** sme mali dosiahnuť **zisk** pred zdanením 58 000 €, skutočnosť bola **63 581 €** t.j. plnenie na **109,6 %** = viac o 5 581 €.

Plánované celkové **náklady** boli 1 198 000 €, skutočnosť **1 086 670 €** t.j. čerpanie len na **90,7%** = úspora 111 330 €.

Celkové plánované **výnosy** mali dosiahnuť výšku 1 256 000 €, skutočné boli zaznamenané vo výške **1 150 251 €**, teda na **91,6%** = menej o 105 749 €. Skutočná nákladovosť sa síce znížila, ale skutočný objem výnosov sa znížil menej a tak bol zaznamenaný lepší hospodársky výsledok ako sa očakával o 5 581 €. Z hľadiska dlhodobého plánovania, pri každoročných cenových, produkčných i nákladových výkyvoch, možno povedať, že rozhodujúce reálne ukazovatele tvorby hospodárskeho výsledku je vždy ťažšie odhadovať. Nákladovosť rozhodujúcich položiek energií a pohonných hmôt družstvo nedokáže ovplyvniť, ale situácia sa už výraznejšie stabilizovala. Družstvo uzatvára dlhodobé zmluvy len so Slovenskou energetikou a dodávateľmi PHM a Asanáciou Žilina.

Musíme konštatovať, že síce oproti skutočnosti roku 2014 medziročne došlo k poklesu výnosov až o 328 396 €, no tržby v živočíšnej výrobe spolu v roku 2015 predstavovali 263 262 €, oproti roku 2014, keď boli 253 609€, to predstavuje zvýšenie o **9 653€** /nárast 3,81%/. Bolo to i napriek výraznému poklesu realizačných cien mlieka medziročne až o **0,056€** / za liter!

Na celkových výnosoch ŽV sa podieľali najviac tržby z predaja mlieka, ktoré v roku 2015 klesli o 1 863 €, zo 173 905 € na hodnotu **172 042 €**. Bolo to z dôvodu zníženia nákupnej ceny mlieka z 0,322€/liter, o17,39%, na **0,266 €/liter**. A pritom došlo k nárastu predaja mlieka až o 119 406 litrov. **Ak by sa nebola znížila cena mlieka, pri tohtoročnom objeme predaja, družstvo mohlo dosiahnuť vyššie tržby o 36 014 €**. Tržby za ovčí syr, sa výrazne nezmenili a dosiahli hodnotu **25 148 €**, za predaj zvierat sa však už zvýšili o 12 025 € na **65 838 €**. Celkové tržby úseku ŽV predstavujú výšku **263 262 €**, čo je už oproti 253 609 € zvýšenie 3,8%, teda viac o 9 653 €, oproti roku 2014. Tržby za predaj **ovčej vlny** predstavovali len **234 €**.

Na úseku RV družstvo už nepestuje tržné plodiny a celá produkcia ostáva pre vlastnú potrebu pre chov hospodárskych zvierat.

Na úseku mechanizácie a služieb, tržby stúpili z 15 197 €, o 12 598€, na **27 795 €**, kde rozhodujúci podiel mal nárast štátnej podpory od plemenárskych služieb v roku 2015.

Čistý obrat = tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb spolu dosiahli výšku **291 057 €**, čo predstavuje zvýšenie o 22 251 € oproti roku 2014 /268 806 €/.

Aktivácia základného stáda v minulom roku bola spolu v hodnote **36 855 €**. Preradený bol menší počet jalovic do stavu kráv o 3ks teda **61 ks** v hodnote **29 569 €**. Mladých oviec do stavu bahníc bolo preradených o 8 ks menej ako vlani, teda **120 ks** v hodnote **7 285 €**.

Zmena stavu vnútropodnikových zásob a nedokončenej výroby ovplyvnila výšku výnosov výrazným znížením až o **51 709 €**.

Stavy nakúpených materiálových zásob sa znížili oproti predchádzajúceho roku o 4 082 € a sú vo výške **12 721 €**.

Stav vlastných výrobkov klesol o 18 635 € na **91 001 €**, stav nedokončenej výroby sa znížil o 10 475 €, na **50 657 €**. Hodnota zvierat sa už zvýšila o 13 425 € na **124 697 €**.

Výroba celkom dosiahla výšku **303 357 €**, čo je oproti minulému roku menej o 37 282 €.

Rozhodujúcou položkou vo výnosovej časti boli a sú prijaté podpory – dotácie. Celková suma prevádzkových dotácií už dosiahla výšku **802 014 €**. Je to viac o 4 876 € oproti roku 2014, v ktorom to bolo 797 138 €.

Celkove s dotáciami na investície **27 026 €** dosiahli výšku **829 040 €**. Dotácie takto podstatne vylepšili výnosovú časť a tým aj hospodársky výsledok družstva.

Prehľad dotácií za roky 2013, 2014 a 2015, je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Dotácie prevádzkové :	2013	2014	2015
spolu prijaté platby dotácií v danom roku	528 002	584 779	540 646
spolu prijaté platby len v nasledujúcom roku 2014,2015 a 2016	212 641	212 359	261 338
Spolu priznané dotácie prevádzkové :	740 643	797 138	801 984
Opatrenia k investičným podporám : /v EURO/	r. 2013	r.2014	r.2015
SOP investičný – Rekon. maštale 3 (2517tis.)	4 311	4 311	4 311
PRV 2007 – 2013 Nákup strojov a rekonštr. objektov	19 646	5 980	5 177
PRV 2007 – 2013 2.etapa sil.jamy, žumpa,	12 955	12 955	12 955
PRV 2007 – 2013 3.etapa poľné hnojisko, žumpy	4 690	4 690	4 583
Spolu zúčtovaná pomerná časť investičnej dotácie:	41 602	27 936	27 026
C e l k o m : prevádzkové a investičné dotácie	782 245	825 072	829 040

Hospodársky výsledok z hľadiska jeho štruktúry bol nasledovný : / v EURO/

	r. 2013	r. 2014	r. 2015
a) z hospodárskej činnosti	+ 62 986	+166 679	+72 614
b) z finančnej činnosti	- 10 370	- 7 992	- 9 033
c) z bežnej činnosti = zisk pred zdanením	52 616	158 687	63 581
d) z bežnej činnosti = zisk po zdanení predstavuje	39 607	127 996	48 807

22 % odložená daňová povinnosť/ účet 592/ predstavuje - 2378 €.

2. Rozhodujúce nákladové položky.

Z celkových nákladov pred zdanením **1 086 670 €** / nárast 1,48%, v roku 2014 to bolo 3,62%/, najvyššiu položku predstavuje výrobná spotreba **422 316 €**, ktorá je nižšia oproti roku 2014 o **15 728 €**, z toho spotreba materiálu a energií je vyššia o **4 685 €** a predstavuje **266 782 €**, /nárast **1,79%**/. Hodnota prác a služieb sa výrazne znížila až o 20 413 € a predstavuje **155 534 €** /pokles 11,6 %/.

Takýmto vývojom medzi výrobou a výrobnou spotrebou sa **ukazovateľ pridanej hodnoty** zhoršil až o 41,23 %, teda o 48 708 € a predstavuje hodnotu **- 146 113 €**.

V roku 2015 došlo k zvýšeniu osobných nákladov o 21 483 € na hodnotu **434 308 €**, čo je o 10 368 € menej ako v roku 2014. Mzdové náklady predstavujú 305 951€ a náklady na sociálne zabezpečenie a sociálne náklady **128 357 €**. Medziročné zvýšenie osobných nákladov celkom predstavuje 5,20 %, vlni to bolo 8,36 %.

Výška **odpisov** dlhodobého hmotného majetku stúpla na **170 650€** zo 159 948 €, čo je o 6,7% teda o 10 702 € viac, ako v minulom roku. K ich zvýšeniu došlo zaradením do majetku traktora .

V družstve boli vytvorené zákonné rezervy na hospodársku činnosť v súlade s účtovnými a daňovými predpismi vo výške **15 140 €** za nevyčerpanú dovolenku. Oproti minulému roku sa zvýšili o 1 850 €.

Ročné výnosové úroky predstavujú **9 €**. Nákladové úroky sa zvýšili v roku 2015 o 1 034 €, zo 5 826 € na **6 860 €**. Ostatné finančné náklady ostali na rovnakej úrovni ako vlani, vo výške **2 182 €**.

Nákladovosť družstva je ovplyvnená neustálym rastom cien vstupov ale aj nevyhnutných potrieb k zabezpečeniu výrobného procesu a preto je potrebné tejto oblasti venovať sústavne zvýšenú pozornosť. Nevyhnutné bude podľa možností sledovať vývoj všetkých rozhodujúcich nákladových položiek – materiál - PHM služby, rovnako udržať mzdy v súlade s rastom objemu tržieb a vlastných výkonov .

Neustále musíme mať na pamäti, že podstatnou mierou ovplyvnili HV – podpory a dotácie, ktorých čerpanie je však podmienené prísnyim dodržiavaním podmienok správnej poľnohospodárskej praxe a novoprijatých záväzkov, v rámci agroenvironmentálnych opatrení a ekologického hospodárenia pre roky 2015 - 2020.

3. Prehľad vývoja rozhodujúcich výnosových a nákladových položiek:

INFORMÁCIE O VÝNOSOCH / v EURO /	r.2013	r.2014	r. 2015
Tržby za vlastné výrobky a služby :			
Z toho : - rastlinná a živočíšna výroba /601/	216 200	253 609	263 262
Rastlinná výroba	772	0	0
Mlieko	152 930	173 905	172 042
Ovčí syr, vlna	17 419	25 892	25 382
Jatočné hospodárske zvieratá	45 079	53 813	65 838
- služby / 602 /	4 692	15 197	27 795
Prenájom autodopravy	1 179	673	372
Ostatné služby a nájom	3 513	14 524	27 423
Zmena stavu vnútroorganizačných zásob :	- 10 308	+ 29 105	- 51 709
Aktivácia základného stáda / 624 /	38 898	42 728	36 855
Tržby za základné stádo / 641 /	12 621	50 177	27 154
Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti	812 145	826 489	846 886
Tržby z predaja c.p. a majetkových podielov	0	0	0
Výnosové úroky	5	6	9
V ý n o s y celkom :	1 074 253	1 217 311	1 150 252

INFORMÁCIE O NÁKLADOCH /v EURO/	r.2013	r. 2014	r. 2015
Náklady za poskytnuté služby a materiál			
Spotreba materiálu / 501 /	232 211	241 055	244 619
Spotreba energií / 502 /	24 082	21 042	22 162
Služby / 51. /	158 921	175 947	155 534
Ostatné náklady z hospodárskej činnosti			
Osobné náklady	380 974	412 825	434 308
Z toho : Mzdy / 521,522 /	270 526	290 274	305 951
Sociálne poistenie / 524 ... /	95 465	102 462	107 522
dane a poplatky / 53. /	10 276	5 700	24 939
Odpisy / 551 /	182 730	159 948	170 650
Zostatková cena predaného majetku	3 827	10 970	7 941
Ostatné náklady / 545,546,548/	18 241	23 139	17 475
Finančné náklady			
Nákladové úroky	7 882	5 826	6 860
Ostatné náklady, poist./ 568 /poplatky banke	2 493	2 172	2 182
Daň z príjmov z bežnej činnosti	17 330	37 284	17 152
Náklady zvláštneho rozsahu účtovná jednotka nevykazuje.			

N á k l a d y celkom :	1 021 637	1 058 624	1 086 670
Hospodársky výsledok pred zdanením (+)	52 616	158 687	63 581

4. Finančné - súvahové ukazovatele.

Zabezpečenie plnenia celého výrobného programu a vyfinancovanie všetkých priebežných potrieb družstva je už stabilne riešené pravidelným čerpaním krátkodobých úverov, tak ako v predchádzajúcich rokoch.

Jediným poskytovateľom úverov bola ČSOB a.s., Bratislava , jarné aj zberové práce boli včas a plne finančne zabezpečené. Vplyvom vyššieho objemu úverového rámca, došlo k len k malému zvýšeniu úrokov.

Dlhodobé pohľadávky družstvo nevykazuje. Úhrady pohľadávok v priebehu roka boli realizované do 45 dňovej splatnosti. Pohľadávky z obchodného styku sú oproti roku 2014 vyššie o 10 449 €, teda celkom **49 261 €** čo predstavujú neuhradené tržby za mlieko 31 757 € od Gemermilk RS s.r.o., Rimavská Sobota, z toho 10 133 € po dohodnutej lehote splatnosti. Ďalšie pohľadávky po lehote splatnosti z obchodného styku od Ľuboš Manica – Brysyr, Tisovec, predstavovali výšku 4 506 € pre prechodný nedostatok financií. Celkovo po lehote splatnosti sú pohľadávky vo výške 17 844 €, no zatiaľ po ich odsúhlasení ich splatnosť nie je ohrozená.

Za rok 2015 zo strany PPA došlo znovu k posunutiu vydávania rozhodnutí na Agroenvironmentálno klimatické opatrenie a ekologické poľnohospodárstvo a následne aj úhrad dotácií od PPA MP SR, až na rok 2016. Dotačné pohľadávky tak dosiahli výšku **261 338 €**. Celkovo daňové pohľadávky a za dotácie sa zvýšili z 217 291 € na **282 251 €**, t.j. o 64 960 €.

Družstvo netvorilo nové opravné položky k nepremľaným pohľadávkam.

Stav záväzkov dlhodobých aj krátkodobých z 203 118 € stúpol na **221 244 €**, t.j.o 18126 €. Z toho z obchodného styku stúpol z 25 816 €, na **79 721€**. Zvýšenie je spôsobené zúčtovaním predpisu záväzku voči Obecnému úradu Čierny Balog vo výške 57 000 €, za odkúpenie pozemkov v areáli družstva. Záväzky z obchodného styku po lehote splatnosti družstvo neeviduje.

Záväzky voči členom a zamestnancom družstva sú splácané v riadnych termínoch a rovnako aj záväzky zo sociálneho zabezpečenia. Daňové záväzky predstavovali **20 827 €** a tiež sú splácané pravidelne v riadnych termínoch.

Prehľad spotrebných bankových úverov a výpomocí k 31.12.2015:

479 200 Spotrebný úver ČSOB – mulčovač SEPI čerpanie 18 505,20 € (splátka 4 515,38 €)
Nesplatený zostatok vo výške **9 256,19 €**
479 300 Spotrebný úver ČSOB- UZF/14/30459 – traktor New Holland T7.250, čerpanie
90 000,00€ / splátka 21 215,89 € / nesplatený zostatok vo výške **63 616,76 €**
479 400 Spotrebný úver ČSOB- UZF/14/30381 – obracač KRONE KW6.72/6, čerpanie
10 350,00€ / splátka 2 229,12€/ nesplatený zostatok vo výške **7 143,68 €**
V roku 2015 boli splatené spolu vo výške **27 960,37 €** /zo **107 977,02 €**/.
Celkom tak zostáva splatiť k 31.12.2015 dlhodobé záväzky vo výške **80 016,65 €**.

Pre ručenie za dlhodobú pôžičku v rámci PRV zo ŠPFPP MPSR bolo zriadené záložné právo k nehnuteľnému majetku družstva podľa znaleckého posudku vo výške 487 647 €. Ručenie za krátkodobé úvery sú zabezpečené výškou prijatých podpôr /400 000 €/ z Pôdohospodárskej platobnej agentúry, podľa podanej odsúhlasenej žiadosti družstva a výškou zásob vlastnej výroby a hospodárskych zvierat. Splatenie dotácií na investície v rámci projektu PRV je zabezpečené zriadením záložného práva v prospech PPA- MP SR a v prospech ČSOB a.s., Bratislava.

Štruktúra pohybu na účtoch a úverov (v EURO) :	r. 2013	r.2014	r.2015
Účty v bankách a úver (na začiatku účt. obdobia):	+ 58 931	136 142	198 528
Prírastky :	+ 1 787 630	1 911 294	1 712 081
Úbytky :	- 1 711 419	1 848 908	1 694 927
Stav na konci účtovného obdobia	+ 136 142	198 528	215 682

Prísun finančných prostriedkov v roku 2015 bol plynulý, neskorší príjem za vyplatenie agroenvironmentálnych dotácií za rok 2014 umožnil oddialiť čerpanie úveru. Pre podanie daňového priznania za rok 2015 bol podaný odklad v termíne do 30.06.2016. Tento termín bol dodržaný a daňové priznanie bolo podané. Družstvo požiadalo Daňový úrad v Brezne o vrátenie daňového preplatku vo výške 20 132,71 €.

Štruktúra finančnej hotovosti (v EURO):	r. 2013	r. 2014	r.2015
Pokladňa a ceniny :	3 443	3 621	4 291
Prírastky :	243 561	233 180	225 945
Úbytky :	243 383	232 510	225 944
Stav na konci účtovného obdobia	3 621	4 291	4 292

5. Majetkové pomery družstva

Vlastné imanie v hodnote **1 416 059 €** sa podieľa až 71,1 percentami na **majetku družstva**, ktorý dosiahol výšku **1 991 704 €**. V minulom roku to bolo 70,2 % .

Výška základného imania 25 430 € predstavuje 1,80 % z vlastného imania.

Fondy zo zisku, rezervný a kapitálové fondy predstavujú **239 905 €**.

Nerozdelený zisk z minulých rokov už dosiahol výšku **1 101 918 €**

Podiel cudzích zdrojov – záväzkov vo výške **238 384 €** na **majetku družstva** je už stabilný a podstatne priaznivejší ako v minulých rokoch je to len 11,97 %.

	r. 2013	r. 2014	r. 2015
Majetok družstva aktíva v EURO	1 839 872	1 953 763	1 991 704
A) Dlhodobý hmotný majetok	1 169 020	1 191 465	1 155 107
V členení - pozemky	57 087	60 899	70 314
- stavby a budovy	938 999	879 751	820 876
- samostatné hnutelné veci	98 015	178 762	122 751
- základné stádo HZ	71 820	69 561	65 731
B) Dlhodobý finančný majetok	0	0	0
C) Obežný majetok	666 003	758 115	833 089
z toho zásoby	273 052	299 193	281 580
v členení : - materiál	20 122	16 803	12 721
- nedokončená výroba	34 029	61 132	50 657
- výrobky	108 095	109 636	91 001
- zvieratá	110 806	111 272	124 697
D) Krátkodobé pohľadávky	253 183	256 103	331 535
E) Finančné účty a hotovosť	139 768	202 819	219 974

Nárast majetku bol spôsobený dokúpením strojov, technickým zhodnotením a vlastnou činnosťou – aktiváciou zvierat základného stáda. Dlhodobý nehmotný majetok družstvo nenadobudlo.

IV. Podnikateľský zámer – budúci vývoj činnosti družstva.

Doterajší vývoj činnosti družstva bol do roku 2013 usmerňovaný rámcovým podnikateľským zámerom vypracovaným v súvislosti s podaním projektu PRV 2007-2013. Zámer družstva na rok 2016, vychádza z momentálne známych vstupov, výstupov ako aj aktuálnej dotačnej politiky už schválenej na roky 2015-2019. Rokom 2015 začalo nové programové obdobie, podmienky ktorého sú už známe a majú čiastočne inú štruktúru ako v doterajšom období. Menia sa podmienky poskytovania dotácií, ich kombinácie a krátenie pri neplnení podmienok vyplývajúcich zo smerníc Rady ES a ich aplikáciách v našich vládnych nariadeniach. Všeobecne sa očakáva zvýšený počet kontrol v rastlinnej, ale aj v živočíšnej výrobe.

V rastlinnej výrobe sa orné plochy nemôžu rozširovať a aktuálny osev na rok 2016 má družstvo vypracovaný oševný postup na výmere nižšej o 0,22 ha ako v roku 2015, teda na **142,82ha** ornjej pôdy nasledovne:

Štruktúra plodín na ornjej pôde, v roku		2016	2015	2014	2013
Obilniny :	Pšenica	9,53 ha	33,51 ha	24,43 ha	24,92 ha
	Ovos	0	0	13,90 ha	5,61 ha
	Jačmeň jarný	1,84 ha	0	0	0
	Triticale / raž/ jar.	7,73 ha	7,23 ha	28,71 ha	5,00 ha
Obilniny spolu :		19,10 ha	40,74 ha	67,04 ha	35,53 ha
Strukovino obilná mieš. /tritikal + hrach/		35,19 ha	37,20 ha	0,30 ha	40,36 ha
Trávy na ornjej pôde:		28,39 ha	22,66 ha	2,26 ha	5,63 ha
Ďatelina :		39,85 ha	26,94 ha	85,27 ha	72,55 ha
Lucerna :		5,95 ha	5,95 ha	0	1,00 ha
Kukurica :		14,34 ha	9,55 ha	0	0
Krmoviny : na o. p. spolu		123,72 ha	102,30 ha	87,83 ha	119,54 ha

Verifikované trvalé trávne porasty pre rok 2016 už boli odovzdané na PPA. Deklarovaná výmera poľnohospodárskej pôdy celkom je **1 532,09 ha** o 0,68 ha menej, ako v roku 2015. Výmera TTP **1 389,27 ha** je oproti minulému roku nižšia o 0,46 ha. Na týchto výmerách bude zabezpečované pasenie hospodárskych zvierat a výroba objemových krmovín pre všetky kategórie hospodárskych zvierat. Ich stavy by sa už podstatne nemali meniť a tak priemerné stavy HD by mali byť 550 ks, z toho dojníc 250 ks. Počet oviec by sa mal stabilizovať na priemernom stave 840 ks. Z toho bahníc 580 ks.

Dodávka mlieka do mliekarne by mala predstavovať 680 000 litrov. Reálna výroba kravského mlieka by mala predstavovať cca 770 000 litrov. V roku 2016 predpokladáme zvýšiť priemernú ročnú úžitkovosť na 3 080 litrov mlieka na dojnicu, z terajších 2 858 litrov o 222 litrov na dojnicu.

Všetky rozhodujúce naturálne ukazovatele hospodárenia družstva sa premietnu do zvýšenia tržieb ŽV a tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb by sa mali zvýšiť na 270 000 €. **Výroba – čistý obrat**, by sa mal zvýšiť na **310 000 €**.

Výnosy celkom oproti roku 2015 by sa mali zvýšiť na **1 220 000 €**.

Náklady celkom by mali predstavovať **1 155 000 €**.

Pri takejto relácii medzi nákladmi a výnosmi podnikateľský zámer družstva predpokladá dosiahnuť v roku 2016 zisk **65 000 € pred zdanením**.

V. Náklady na činnosť v oblasti výskumu a vývoja.

Družstvo priamo nefinancuje žiadne vedecké inštitúcie ani školiace zariadenia zamerané na oblasť poľnohospodárstva.

VI. Nadobúdanie vlastných akcií , dočasných listov, obchodných podielov.

Družstvo v roku 2015 neobchodovalo s cennými papiermi .

VII. Návrh na rozdelenie zisku.

Družstvo vykázalo za rok 2015 hospodársky výsledok = **zisk 48 807,22 €** po zdanení. Povinný nedeliteľný fond je už vytvorený v dostatočnej výške.

Družstvo navrhlo Členskej schôdzi schváliť rozdelenie zisku vo výške **48 807,22 €** nasledovne :

1. zúčtovať ako nerozdelený zisk z minulých rokov	sumu	43 907,22 €
2. zúčtovať ako podiely na zisku pre členov	sumu	4 900,00 €

Členská schôdza schvaľuje rozdelenie zisku 48 807,22 € podľa predloženého návrhu.

Vypracoval: Ing. Ján Turňa